

Varna raba interneta

Izobraževanje za odrasle

Teme današnjega dne

Danes bomo obdelali naslednje teme:

- Protivirusni programi
- Kako varno je moje geslo?
- Varo nakupovanje na spletu
- Spletne prevare
- Avtorske pravice
- Nelegalna programska oprema
- Brisanje podatkov

Cilji

Cilj te delavnice je, da bomo znali:

- poiskati protivirusni program
- Izbrati varno geslo
- Varno nakupovati na spletu
- prepoznati in se obvarovati pred spletnimi prevarami
- Razumeli in spoštovali avtorske pravice
- Ločevati legalno od nelegalne programske oprema
- Podatke iz nosilcev pravilno brisati.

Za boljše poznavanje nevarnosti

Protivirusni programi

Zakaj potrebujem protivirusni program?

Ker nudi zaščito pred računalniškimi virusi in drugimi okužbami datotek in operacijskega sistema.

Vendar **POZOR**, antivirusni program **ne nudi 100% zaščite!!!**

Kateri je za moje potrebe najprimernejši?

Danes so pravzaprav vsi antivirusni programi dobri. Obstajajo le razlike kot npr. koliko upočanijo sistem.

Izbrati brezplačnega ali plačljivega?

Brezplačni nudijo manj funkcij kot plačljivi, ne nudijo tehnične podpore včasih nam posredujejo nadležna obvestila o nakupu nadgradnje...

Protivirusni programi

Vrste okužb

Virusi

Računalniški virusi se širijo po enakem principu kot virusi v naravi (okužijo zdrave celice, v našem primeru je to »zdrav« program ali datoteko).

Črvi

Črvi se prav tako kot virusi razširjajo samodejno, s to razliko, da ne okužijo obstoječih datotek ali programov

Trojanski konji

Trojanski konji samodejno ne »okužijo« drugih računalnikov ali programov, kar je značilno za viruse in črve. Za okužbo "poskrbi kar uporabnik sam, ker se mu datoteka predstavi kot nekaj drugega kot je v resnici.

Protivirusni programi

Kateri je za moje potrebe najprimernejši?

- Najboljši ni nujno tudi najprimernejši
- **Navajenost** na enega proizvajalca
- Izbira je **subjektivna**
- Noben od programov **ni popoln**
- Skoraj vsi protivirusni programi so **dobri**

Protivirusni programi

Plačljivi programi:

- Panda security
- Kaspersky Total Security
- McAfee Internet Security
- ESET
- Norton 360 Deluxe
- BitDefender Antivirus Plus

Brezplačni programi:

- Avast
- Kaspersky Internet Security
- AVG
- Microsoft Defender

Osebno geslo

Zakaj uporabljati geslo?

Zaščitimo vsebino pred nepooblaščenim ogledom oz. odvzemom. Geslo je namreč v virtualnem svetu kot **ključavnica** v resničnem življenju.

Kje ga uporabljamo?

Povsod tam kjer želimo **preprečiti** nepooblaščen **dostop** do naših podatkov.

Osebno geslo

Kako izbiram geslo?

Pa\$\$w0rd

Nabor znakov:

@, #, \$, % ...

loči med velikimi in malimi črkami

ne uporabljamo znanih imen, letnic rojstva, imen hišnih ljubljencev...

Izberite geslo:

●●● 123

Najmanj 8 znakov.

[Moč gesla:](#)

Prekratko

Izberite geslo:

●●●●●●●● 98765432

Najmanj 8 znakov.

[Moč gesla:](#)

Šibko

Izberite geslo:

●●●●●●●●| 098765432

Najmanj 8 znakov.

[Moč gesla:](#)

Pošteno

Izberite geslo:

●●●●●●●●| 98765423

Najmanj 8 znakov.

[Moč gesla:](#)

Dobro

Izberite geslo:

●●●●●●●●| 9a876543

Najmanj 8 znakov.

[Moč gesla:](#)

Močna

Kako varno je moje geslo

Osebno geslo

Kako shranjujem geslo?

- zapišem na list ???
- **si ga zapomnim**
- shranjujem na računalniku ???

Ko vnašamo geslo na javnem mestu

- zakrijemo tipkovnico
- prosimo prisotne, če umaknejo pogled
- ne izberemo možnosti naj si program zapomni geslo

Osebno geslo

Kako pogosto menjavam geslo?

- gesla nikoli ne menjam
- sploh ne uporabljam gesla
- enkrat na mesec
- ali je sploh potrebno menjavati geslo?

Komu zaupam geslo?

- prijateljem
- sorodnikom
- **nikomur**

Varno nakupovanje na spletu

Nekaj napotkov za varno nakupovanje na spletu:

- Nakupujte le v **priznanih** spletnih trgovinah
- Preverite ali spletna trgovina omogoča **varen** prenos podatkov
- Izberite močno **geslo** !!!
- Pred zaključkom nakupa preberite **drobni tisk**
- Bodite pozorni na **skrite stroške** (poštnina, drugi manipulativni stroški)
- Oglejte si **reklamacijski postopek**
- Natisnite si **kopijo** vašega **naročila**

(Ne)varno nakupovanje na spletu

Plačilo s kreditnimi karticami

- prepričamo se, da na računalniku nimamo nameščenih **vhunskih programov**
- Pazimo komu zaupamo podatke o našem računu in **kreditni kartici**

Posebej pozorni smo na spletne nakupe kjer so prodajalci fizične osebe (Ebay), kjer je veliko zlorab

Težave pri nakupih v tujini:

- Težave z **dostavo**
- Zapleti pri **plačilu**
- Onemogočeno plačilo po povzetju
- **Davki oz. carine**
- Priznavanje **garancije**

Spletne prevare

Najpogostejše spletne prevare

- Zmaga na loteriji
- Phishing in lažne spletne strani
- ti. Nigerijska prevara
- Pomoč po naravnih katastrofah
- Nagrada luksuzno potovanje
- Zaslужek z deskanjem po spletu
- Kraja identitete

Avtorske pravice

Bodimo pozorni pri objavi fotografij drugih avtorjev

- Brez avtorjevega dovoljenja fotografije ni dovoljeno javno prikazovati, kopirati, predelovati, pretvoriti v drugačen zapis ali na analogni nosilec, ali uporabiti kako drugače razen za zaslonski prikaz.
- Avtor se lahko avtorskim pravicam odpove, kar navede pri objavi posamezne fotografije ali pa da pisno pooblastilo objavitelju.
- Shranjevanje objavljenih fotografij v začasni pomnilnik računalnika ali na trajno spominsko enoto je dovoljeno samo za osebno uporabo ali za potrebe prenosa podatkov preko sredstev informacijske tehnologije.

Nelegalna programska oprema

Posledice uporabe nelegalne programske opreme

- Kazen
- Težave pri posodobitvah programske opreme
- Ni tehnične podpore
- Velika verjetnost okužbe

Brisanje podatkov

Nekaj dejstev

- Ko zberemo neko datoteko le ta še vedno **obstaja v košu**.
- Ko izpraznimo koš je za nas datoteka izgubljena vendar jo lahko s posebnimi programi oz. postopki ponovno **povrnemo**.
- Ob prodaji računalnika oz. kadar ga damo v reciklažo trdi disk **formatiramo**.
- Ne pustimo na trdem disku shranjenih **nezaščitenih** dokumentov ali certifikatov.

Konec

Pa smo prišli do konca

Priporočam Vam, da skušate pridobljeno znanje čimbolj izkoristiti tako, da delate vaje, pa naj si bo za domačim računalnikom ali pa v knjižnici.

Rek "Vaja dela mojstra" velja tudi v tem primeru.

Želim Vam obilo uspeha in zadovoljstva pri vašem delu z računalnikom

Tooooo zdaj vem kako

